

مهارت تدریس

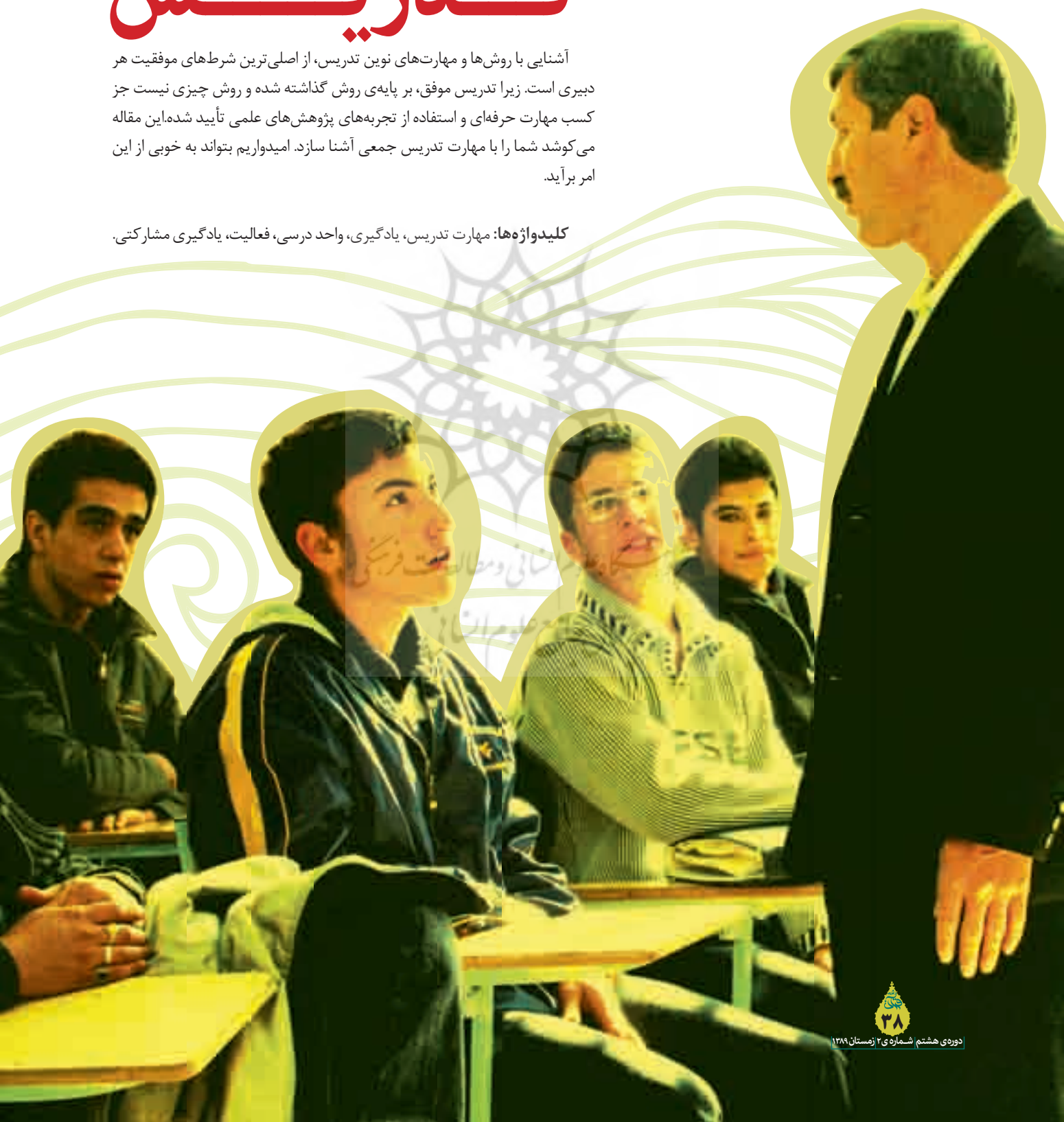
کوروش حیدری

روش‌های تدریس

آشنایی با روش‌ها و مهارت‌های نوین تدریس، از اصلی‌ترین شرط‌های موفقیت هر دبیری است. زیرا تدریس موفق، بر پایه‌ی روش گذاشته شده و روش چیزی نیست جز کسب مهارت حرفه‌ای و استفاده از تجربه‌های پژوهش‌های علمی تأیید شده. این مقاله می‌کوشد شما را با مهارت تدریس جمعی آشنا سازد. امیدواریم بتواند به خوبی از این امر برآید.

کلیدواژه‌ها: مهارت تدریس، یادگیری، واحد درسی، فعالیت، یادگیری مشارکتی.

یادگیری جمعی (گروهی)

اگر شاگردان فعالانه در درس مشارکت داشته باشند، بهترین یادگیری را خواهند داشت. بنا به گزارش محققان، فعالیت شاگردان در گروه‌های کوچک، صرف‌نظر از موضوع درسی، سبب می‌شود آن‌چه را که آموخته‌اند، بهتر یاد بگیرند و مدت طولانی‌تری به یاد داشته باشند.

شاگردانی که به‌صورت گروهی تشریح مساعی می‌کنند، از کلاس‌های خود رضایت بیشتری دارند. به روش تدریس گروهی اسامی متفاوتی داده شده است. برای مثال، یادگیری جمعی، یادگیری مشارکتی، انجمن‌های یادگیری، یادگیری متقابل، یادگیری تیمی، دایره‌های مطالعاتی، گروه‌های مطالعاتی و گروه‌های کاری. به‌طور کلی سه نوع گروه کاری وجود دارد: گروه‌های یادگیری غیر رسمی؛ گروه‌های یادگیری رسمی؛ تیم‌های مطالعاتی.

۱. گروه‌های یادگیری غیر

رسمی: به گروهی ویژه و موقت از شاگردان در یک جلسه درسی گویند. برای مثال، این گروه را می‌توان به این شکل تشکیل داد. ابتدا از شاگردان بخواهید به سمت فرد کناری خود رو کنند و در مورد سؤالی که شما پرسیده‌اید، دو دقیقه بحث کنند. می‌توانید این گروه‌های کوچک را برای پی بردن به این‌که آیا آن‌ها متوجه درس شده‌اند یا نه، یا برای این‌که فرصتی بدهید تا آن‌چه را که آموخته‌اند به کار گیرند و یا برای این‌که کلاس از یکنواختی درآید، به هر تعدادی در هر زمان، از جلسه درس تشکیل دهید.

۲. گروه‌های یادگیری رسمی: به

شاگردانی که به‌صورت گروهی تشریح مساعی می‌کنند، از کلاس‌های خود رضایت بیشتری دارند

در کلاس‌های خود گروه‌های کاری نداشته‌اید، می‌توانید ابتدا با تشکیل گروه‌های یادگیری غیر رسمی، کار را شروع کنید تا تجربه به‌دست آورید. مانند تشویق به مشارکت دانش‌آموزان، توصیف روش‌های متنوع و آسان برای تشکیل گروه‌های یادگیری غیر رسمی در واحدهای درسی.

راهکارهای کله

● برای هر مرحله از کار گروهی برنامه‌ریزی کنید. هنگامی که مشغول تهیه‌ی برنامه‌ی درسی خود هستید، فکر کنید که چه موضوعات، مطالب کلیدی، یا پروژه‌هایی را می‌توانید در قالب کار گروهی رسمی جای دهید. فکر کنید، چگونه افراد کلاس را گروه‌بندی خواهید کرد. چگونه به آن‌ها کمک می‌کنید تا با هم تبادل فکر داشته باشند، چه‌طور به آن‌ها بازتاب درسی می‌دهید و بالاخره چه‌طور نتیجه‌ی کار گروهی را ارزیابی خواهید کرد.

به شاگردان کلاس به‌طور دقیق توضیح دهید که چه‌طور گروه‌ها عمل خواهند کرد و به چه نحو به دانش‌آموزان نمره خواهید داد. هنگام تعیین هر تکلیفی، اهداف و وظایف گروه را توضیح دهید و مفاهیم مربوطه را تعریف کنید. علاوه بر تعریف وظیفه‌ی کاری، لازم است هر گروه روشی را برای شروع برگزیند؛ روشی برای اطلاع از چگونگی انجام کار و راهنمایی برای مشارکت اعضا. هم‌چنین توضیح دهید که چگونه به کار آن‌ها نمره داده خواهد شد. به خاطر داشته باشید، کار گروهی هنگامی موفقیت‌آمیز خواهد بود که با استاندارد مشخصی به کار اعضا نمره داده شود.

گروه‌هایی اطلاق می‌شود که برای انجام نوعی فعالیت خاص تشکیل می‌شوند؛ مثلاً انجام آزمایش در آزمایشگاه، نوشتن گزارش و انجام یک پروژه. این گروه‌ها می‌توانند کار خود را در یک جلسه‌ی کلاسی و یا در طول چند هفته انجام دهند. به‌طور کلی، دانش‌آموزان با هم کار می‌کنند تا کار به پایان برسد و به نتیجه‌ی کار آن‌ها نمره داده می‌شود.

۳. تیم‌های مطالعاتی: گروه‌هایی

هستند که برای بلند مدت تشکیل می‌شوند (معمولاً در کل واحد درسی و در طول ترم). اعضای آن‌ها ثابت‌اند و اولین مسئولیت آن‌ها پشتیبانی، تشویق و کمک به افراد داخل گروه برای اجرای تکالیف است. چنان‌چه فردی در یکی از جلسات غیبت داشت، او را از درس و تکالیف مربوطه مطلع می‌سازند. هر قدر کلاس شلوغ‌تر و موضوع درسی پیچیده‌تر باشد، این گروه‌های مطالعاتی با ارزش‌تر خواهند بود.

راهکارهای زیر به شما کمک می‌کنند تا گروه‌های رسمی و تیم‌های مطالعاتی تشکیل دهید و اگر تا به حال

● به دانش‌آموزان مهارت‌های لازم را برای موفقیت در گروه‌ها بدهید. بسیاری از شاگردان هیچ‌گاه به‌صورت گروهی کار نکرده‌اند و ممکن است به روش‌هایی برای کسب مهارت‌هایی نظیر تفکر و شکیبایی در شنیدن، کمک به یکدیگر در فهم مطالب، انتقادات سازنده و کنترل مخالفت‌ها، نیاز داشته باشند. این مهارت‌ها را با شاگردان خود در میان بگذارید و در کلاس آن‌ها را تقویت کنید.

به قراردادهای کتبی توجه کنید. بعضی از معلمان یک سلسله قراردادهای کتبی به شاگردان می‌دهند که وظایف اعضا در گروه‌ها و مهلت زمانی انجام وظیفه در آن‌ها فهرست شده است.

طراحی کار گروهی

● وظایف گروهی تعیین کنید که به وابستگی متقابل نیاز داشته باشد. تمام افراد یک گروه باید دریابند که آن‌ها با هم یا غرق می‌شوند یا نجات پیدا می‌کنند و هر فرد نسبت به دیگران، هم مسئولیت دارد و هم وابسته است و موفقیت یک نفر بدون موفقیت گروه میسر نخواهد بود. اطلاع از این که دیگران به شما متکی هستند، می‌تواند نوعی محرک قوی برای کار گروهی باشد.

راهکارهای ارتقای وابستگی متقابل شامل این موارد می‌شود، مشخص کردن تشویق‌های مشترک برای گروه، تشویق دانش‌آموزان برای تقسیم کار و تنظیم وظایفی که شاگردان را برای رسیدن به تفاهم و توافق عمومی وا می‌دارد.

● کارهای گروهی را با هم مرتبط کنید. لازم است وظایف و فعالیت‌های گروهی

میان گروه‌ها رقابت

ایجاد کنید. با

تمهیداتی نظیر

تشویق، انتخاب

بهتری و کارآمدترین

پیشنهادات در مسائل

واگذار شده و... این

کار را انجام دهید

شده و... این کار را انجام دهید. ● از گروه امتحان بگیرید. در تست گروهی (به‌صورت امتحان داخل کلاسی و با تکلیفی که با خود به منزل می‌برند)، هر دانش‌آموزی همان نمره‌ی گروه را دریافت می‌کند. یکی از دبیرانی که از این امتحانات استفاده کرده است، بیان می‌کند، نمرات گروه‌ها به مراتب بالاتر از نمرات انفرادی می‌شود و شاگردان از امتحانات جمعی لذت می‌برند معلمانی که از این شیوه بهره می‌برند، راه‌های زیر را برای امتحانات کلاسی توصیه کنند:

● با شروع ترم، کار گروهی بدهید تا شاگردان مهارت‌های خود را برای کار گروهی ارتقا بخشند.

از تست‌های چند گزینه‌ای شامل سؤالات سطح بالا استفاده کنید. برای امتحانات کلاسی، حدود ۲۵ سؤال به مدت پنجاه دقیقه در نظر بگیرید. زمانی را هم به بحث و گفت‌وگو اختصاص دهید.

دانش‌آموزان را به گروه‌های پنج نفری تقسیم کنید. از دانش‌آموزان بخواهید ابتدا به سؤالات شما مشخصاً پاسخ دهند و جواب‌های خود را تحویل دهند. بعد با گروه مشورت کنند. سپس از گروه‌ها بخواهید در مورد پاسخ هر سؤال به یک توافق عمومی برسند. به پاسخ‌های انفرادی و گروهی نمره دهید و یک نمودار تهیه کنید که نشانگر متوسط نمره‌ی انفرادی اعضای هر گروه، بالاترین نمره‌ی انفرادی در هر گروه و نمره‌ای باشد که گروه به اتفاق هم به‌دست آورده‌اند. در ۹۵ درصد از مواقع، نمرات توافقی گروه، بالاتر از متوسط نمرات انفرادی است.

تعیین شده برای شاگردان، مکمل اهداف واحد درسی باشند، نه صرفاً نوعی سرگرمی کاری، بعضی از معلمان معتقدند، گروه‌ها هنگامی به بهترین موفقیت کاری دست پیدا می‌کنند که کار گروه‌ها در نتایج به‌دست آمده، بحث، قضاوت و بررسی شود.

تکالیفی را در نظر بگیرید که با توانایی‌ها و مهارت‌های شاگردان متناسب باشند. در اوایل سال، وظایف درسی نسبتاً آسان را در نظر بگیرید. همان‌طور که سطح دانش شاگردان بیشتر می‌شود، شما نیز فعالیت‌های درسی را به تدریج سخت‌تر کنید.

فعالیت‌هایی گروهی در نظر بگیرید که نوعی تقسیم کاری عادلانه به‌وجود آورد.

سعی کنید فعالیت‌های کاری را به نحوی سازمان‌دهی کنید که هر عضو گروه بتواند به‌طور مساوی در آن سهم داشته باشد.

● میان گروه‌ها رقابت ایجاد کنید. با تمهیداتی نظیر تشویق، انتخاب بهتری و کارآمدترین پیشنهادات در مسائل واگذار

